

poradnik aptekarSKI

grudzień/styczeń
2007 #10 (18)

OGÓLNOPOLSKI MAGAZYN BRANŻY FARMACEUTYCZNEJ

ZIOŁA i ZIOŁKA

str. 6

CZY WYROBY MEDYCZNE
są bezpieczne?

MECHANIZM
działania antybiotyków

WSPOMAGANIE
sprzedaży - ulotki

bez
MIĘTA
HYZOP
BRZOZ
ERZALOE
róża
arnika
pokrzywa
chaber
rumianek
cykoria
JARZAB
SINES
płazi

DZIEDZICZENIE ustawowe

Przy ustalaniu przez sąd, kto ma prawo dziedziczyć po zmarłym, pierwszeństwo ma zawsze wola spadkodawcy wyrażona w testamentie, a dopiero, gdy spadkodawca swej woli nie wyraził (nie sporządził testamentu), dochodzi do dziedziczenia precyzyjnie określonego przez przepisy kodeksu cywilnego. Tak więc, gdy spadkodawca nie pozostawił ważnego testamentu albo gdy osoby powołane do dziedziczenia nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami, ma miejsce dziedziczenie na mocy ustawy. Należy także pamiętać, że w skład spadku wchodzi wszystkie prawa i obowiązki, które nie wygasły w chwili śmierci spadkodawcy,

co oznacza, że spadek stanowią nie tylko aktywa – ale i długi, które pozostawił po sobie zmarły.

Co należy rozumieć przez pojęcie dziedziczenia ustawowego? Przepisy kodeksu cywilnego chronią prawa osób spokrewnionych ze zmarłą osobą oraz małżonka w ten sposób, że zapewniają im określony udział w majątku wchodzącym w skład spadku. Trzeba podkreślić, że warunkiem koniecznym do dziedziczenia z ustawy jest pozostawanie w związku małżeńskim z osobą zmarłą w chwili jej śmierci oraz, w innych przypadkach, spokrewnienie z nią w określonym stopniu pokrewieństwa. Przy dziedziczeniu

ustawowym majątek zmarłego przechodzi na jego dzieci oraz małżonka w częściach równych, z tym zastrzeżeniem, że część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całego spadku. Majątek ten przechodzi z mocy ustawy, co oznacza, że na to, kto i jaką część spadku otrzyma, nie ma wpływu ani decyzja sądu, ani działania jakiegóż z osób zainteresowanych podziałem spadku. Takie uregulowanie prawne wynika z domniemania, że to właśnie tym najbliższym osobom spadkodawca chciałby przekazać w spadku swoje dobra, gdyby mógł o tym decydować.

Z dziedziczeniem ustawowym mamy także do czynienia w sytuacji, gdy co prawda spadkodawca pozostawił testament, jednak dokument ten rozporządza tylko jakąś częścią spadku, a o pozostałej części nie ma w nim mowy albo gdy którakolwiek z kilku osób, które zostały powołane do całości spadku, nie chcą lub nie mogą być spadkobiercami. W tym wypadku mamy do czynienia z dziedziczeniem ustawowym co do tej nie wskazanej w testamencie części spadku.

Przepisy kodeksu cywilnego w sposób wyraźny określają grupy spadkobierców, którym spadek może przyspaść z mocy ustawy. Grupy te dochodzą do dziedziczenia dopiero wówczas, gdy nie ma spadkobierców należących do grupy bliższej. W pierwszej kolejności są to dzieci spadkodawcy i jego małżonek, którym spadek przysługuje w częściach równych, jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta. Gdy nie ma zstępnych do spadku powołani są małżonek, rodzice i rodzeństwo, przy czym udział małżonka wynosi połowę spadku. Można więc mówić o uprzywilejowaniu małżonka spadkodawcy, jednakże dziedziczy on z ustawy tylko wówczas, jeżeli pozostawał w chwili otwarcia spadku w formalnym związku małżeńskim ze spadkodawcą. Nieuprzywilejowana natomiast jest sytuacja małżonka, w stosunku do którego orzeczono separację lub w stosunku do którego zapadł wyrok unieważniający lub rozwiązujący małżeństwo, bowiem zostaje on zupełnie wyłączony z kręgu spadkobierców ustawowych.

Dziecko dziedziczy po swoich rodzicach niezależnie od tego, czy pochodzi z małżeństwa, czy ze związku pozamałżeńskiego. Podobnie rodzice dziedziczą po swoim dziecku niezależnie od tego, czy w chwili otwarcia spadku pozostają ze sobą w związku małżeńskim, a nawet czy kiedykolwiek w takim związku pozostawali.

Osoba przysposobiona (adoptowana) dziedziczy po osobie, która ją adoptowała i po krewnych tej osoby tak, jakby był dzieckiem tej osoby, natomiast nie dziedziczy po własnych naturalnych rodzicach i ich krewnych.

W przypadku braku spadkobierców należących do pierwszej i drugiej grupy, do dziedziczenia z ustawy w ostatniej kolejności dochodzi gmina właściwa według ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a jeżeli tego miejsca nie da się ustalić lub spadkodawca w chwili śmierci przebywał za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa. Skarb Państwa nie może odrzucić spadku, który przypada mu z mocy ustawy, nie składa także żadnych oświadczeń woli co do spadku i przyjęcie to uważa się za dokonane z tzw. dobrodziejstwem inwentarza. Przy okazji wyjaśnić należy, iż przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza oznacza że odpowiedzialność spadkobiercy ograniczona zostaje do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

Pomimo, iż dziadkowie spadkodawcy nie należą do kręgu spadkobierców ustawowych, to jednak śmierć wnuka może spowodować, że znajdują się w trudnej

sytuacji życiowej. Przepisy o dziedziczeniu ustawowym regulują taką sytuację i umożliwiają dziadkom spadkodawcy, którzy znajdują się w niedostatku oraz nie mogą uzyskać środków utrzymania od innych zobowiązanych osób, dochodzenie od spadkobiercy niezbędnych im środków utrzymania.

Ponad podziałem ustawowym uregulowane przez przepisy kodeksu cywilnego jest także uprawnienie małżonka do żądania poza ustawowym udziałem także przedmiotów urządzenia domowego, z których za życia spadkodawcy korzystał wspólnie z małżonkiem.

Podsumowując, należy stwierdzić, że polska ustawa, podobnie jak współczesne ustawodawstwa europejskie, daje pierwszeństwo woli spadkodawcy i gdy istnieje ważny testament dochodzi do wyłączenia dziedziczenia ustawowego. Jest to niewątpliwie jeden z przejawów obowiązywania w naszym prawie zasady autonomii woli podmiotu. W praktyce częściej jednak ma miejsce dziedziczenie ustawowe, niż testamentowe.

advokat Sebastian Kamiński
www.naszprawnik.pl